

Sorgplan 4kløverskolen

At støtte et barn i sorg kræver ikke, at du er et overmenneske, blot at du er et medmenneske.

Krise- og sorgplan for 4kløverskolen

4kløverskolens krise- og sorgplan er udarbejdet med det formål, at skolen har et fælles grundlag at handle ud fra i situationer, hvor ulykker eller dødsfald rammer skolen.

Planen indeholder følgende afsnit:

- Når der sker dødsfald blandt elever
- Når en elev mister forældre eller søskende
- Elever i krise som følge af skilsmisse, alvorlig sygdom, vold, mv.
- Ulykker i skoletiden
- Litteraturliste

Planen bekendtgøres for samtlige medarbejdere og lægges på skolens hjemmeside. En gang årligt orienteres alle om planen og i den forbindelse foretages evt. revidering. Planen præsenteres på et forældremøde, hvor skolen også gør opmærksom på, at vi finder det vigtigt og forventer, at forældrene orienterer skolen, når der sker noget alvorligt i barnets liv, således at barnet kan få den bedst mulige hjælp og støtte.

Når der sker dødsfald blandt eleverne

Den, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter klasselæreren og evt. ledelsen.

Klasselæreren kontakter ledelsen.

Ledelsen kontakter SFO

Forvaltningen og øvrige relevante personer (f.eks. psykolog, sundhedsplejerske, lærerteam, og søskendes klasselærere).

Hvis der er behov for krisehjælp til medarbejdere, kontaktes personaleafdelingen.

Klasselærerens ansvarsområder: Første kontakt til elevens hjem:

Klasselæreren har ansvaret for, at der tages kontakt til hjemmet, der tilbydes et hjemmebesøg.

Formålet med kontakten:

Få konkrete facts om, hvad der er sket. (Rygter manes i jorden). Hvilke oplysninger må/må ikke videregives til skolen/eleverne? Hvad kan klasselæreren/skolen/SFO hjælpe med? Fortælle, hvad der vil ske på skolen i løbet af den første dag. Afklaring af, om forældrene ønsker at deltage i en del af forløbet på skolen.

Forældres forventninger til skolen.

Den videre kontakt til elevens hjem:

Fortælle om forløbet i klassen. Indhente oplysninger om begravelsen.

Afklare om forældrene ønsker lærernes og klassekammeraternes deltagelse i begravelsen.

Hvis forældrene ønsker skolens deltagelse i begravelsen, drøftes det, hvem der deltagte. Klasselærere koordinerer med klassens øvrige forældre, hvis der er ønske om at klassekammerater deltager.

Klassen:

Klasselæreren og en af klassens øvrige lærere er i lokalet, når de første elever møder, og bliver sammen

med klassen resten af skoledagen inkl. frikvarterer. Man taler meget grundigt om, hvad der er sket. (Rygter manes i jorden).

Man taler med eleverne om den elev, der er død.

Eleverne skal have lov til at fortælle alt, både positive og negative oplevelser. I fællesskab tales om, hvordan man vil mindes eleven i klassen. Eventuelt markeres elevens plads med lys, blomster, billeder, digte m.m. Det kan være en god ide at lade eleverne sende en hilsen til forældrene. Det kan være breve, digte, små tegninger og små historier og blomster fra klassen.

Der skal være mulighed for at lave aktiviteter, der ikke har med død at gøre. (F.eks. en tur i skoven).

Når børn mister eller er udsat for alvorlige hændelser, påhviler det den voksne, der har daglig omgang med barnet at tage hånd om situationen.

Når skoledagen er slut, sikres det, at der ikke er elever, der skal hjem til et tomt hus.

Det sikres (klasselærer/SFO), at alle hjem er orienteret om dødsfaldet. Eleverne kan evt. gå i SFO/Klubben, indtil forældrene kommer hjem. De store kan opfordres til at sidde samlet et sted på skolen sammen med en lærer eller SFO-medarbejder, de kender godt, indtil de kan tage hjem til forældrene.

En præst kan kontaktes og komme i klassen for at fortælle om begravelsen.

Det er meget vigtigt med OPFØLGNING gennem samtaler, herunder det at mindes og evt. brug af sorgmateriale.

Besøg på gravstedet kan overvejes.

Kontakt til professionelle:

Lærerteamet vurderer og orienterer ledelsen, i hvilket omfang professionelle skal inddrages.

Kontakt til klassens forældre:

Forældrene informeres grundigt om dødsfaldet. Informationen gives skriftligt. Den kan indeholde en invitation til et forældremøde.

Teamet planlægger et forældremøde så hurtigt som muligt. I dette forældremøde deltager skolens psykolog.

Ledelsens ansvarsområder:

Information til skolens medarbejdere om dødsfaldet.

Information til lærerne gives af klasselæreren eller ledelsen ved først mulige frikvarter.

Der tages stilling til, hvilke lærere, der orienterer hvilke klasser.

Vær opmærksom på, at der kan være reaktioner p.g.a. tætte relationer til kammerater/søskende i andre klasser.

Flagning. Skolen flager på halv stang på selve dagen. Der flages på begravelsesdagen.

Kontakt til fraværende lærere/pædagoger.

I samarbejde med klasselæreren sendes der brev til klassens forældre.

Brev til alle hjem.

Er der søskende på skolen, orienteres deres klassers hjem med mere fyldestgørende brev.

Information til SFO-personalet gives af SFO-lederen.

Afholdelse af mindestund for hele skolen:

Det overvejes, hvordan en mindestund skal afholdes.

Ledelsen giver eleverne besked om dødsfaldet. Meddelelsen gives så detaljeret som muligt. Evt. søskende kan nævnes.

Afholdelse af 1 minuts stilhed - hvorefter der synges en sang. Lærerne og eleverne går til deres klasser og kan her afklare evt. spørgsmål. Opmærksomhed omkring fraværende klasser, børn og medarbejdere.

Hvis dødsfaldet sker i en ferie:

Den medarbejder, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter ledelsen, klasselæreren, en anden af klassens lærere eller en ansat i SFO.

Der skal sørges for:

Kontakt til hjemmet

Blomster til begravelsen og evt. deltagelse i begravelsen. Skriftlig information til klassens elever og forældre, SFO, og klassens øvrige lærere.

En evt. mindestund arrangeres den første dag efter ferien. Det tidligere skitserede forløb i klassen foregår også fra den første dag efter ferien.

Mange lærere er tilsyneladende ikke parate til at forholde sig til sorg og død. I afmagt vælges den eneste løsning som ikke duer .... nemlig at lade som ingenting. Det er det værste du som lærer kan gøre

Det er godt at huske

Vær aktiv lyttende og nærværende

Lad være med at bagatellisere

Alle følelser er i orden i forbindelse med sorg

At være ked af det er mange ting

Spørg:

Hvad er der sket? Hvad gjorde du? Hvad tænker du? Hvad oplevede du? Hvordan har du det? Hvordan kunne du tænke dig klassen skal have det at vide?

Når en elev mister forældre eller søskende

Den person, der først får meddelelsen, må sikre sig, at klasselærer, ledelse samt kontaktperson i SFO får besked.

Ledelsen sikrer, at medarbejdere og andre relevante klasser informeres om dødsfaldet, afhængigt af situationen.

Ledelsen overvejer dagens vikardækning i forhold til berørte klasser.

Kontakt til hjemmet:

Klasselærer eller ledelse eller SFO kontakter elevens hjem. Formål:

Få konkrete facts om, hvad der er sket. (Rygter manes i jorden). Hvilke oplysninger må/må ikke videregives til skolen/eleverne? Hvad kan klasselæreren/skolen/SFO hjælpe med?

Det aftales, hvordan klassen informeres, samt hvad der må/skal siges og gøres. Der sendes en buket til hjemmet - gerne ledsaget af en personlig hilsen.

Klassen:

Hvis der er behov for det, laves dagen til en klasselærerdag/tolærerdag. Kan klasselæreren ikke være til stede, skal det være en anden person, der er nært tilknyttet klassen. Klassen kan lave tegninger/breve, som sendes eller overbringes til eleven.

Det er vigtigt at være opmærksom på klassens reaktion. Skriftlig information til klassens forældre. Det overvejes, hvordan eleven skal vende tilbage til klassen.

Der tales med klassekammeraterne om, hvordan de kan forholde sig, når den berørte elev kommer tilbage og om betydningen af åbenhed omkring elevens tab - også fremover.

Det overvejes, hvordan man vil forholde sig til begravelsen. Opfølgning:

Klasselæreren/SFO-repræsentant kan have enesamtaler med eleven: Vær en god lytter!

Det er vigtigt, at eleven har en voksen på skolen at tale med om sin sorg.

Klasselæreren aftaler med eleven og familien, hvad klassen/skolen kan gøre for at hjælpe eleven gennem sorgen.

Elever i krise som følge af skilsmisse, alvorlig sygdom, vold m.m.

Forældrene informerer klasselæreren. På forældremøder og i forældrefolder orienteres om, at det er vigtigt at informere skolen ved skilsmisse m.m.

Klasselæreren skal informere teamet og nærmeste leder. I fællesskab besluttes, hvem de videre bør informere. SFO/klub - sundhedsplejerske - psykolog - lærere - familieafdelingen.

Der vælges en kontaktperson, som eleven kender godt og har tillid til. Det vil oftest være klasselæreren, men det er legalt at give opgaven videre til en anden lærer i teamet.

Kontaktpersonens/klasselærerens ansvarsområder:

Familien kontaktes og inviteres evt. til et møde på skolen, hvor kontaktpersonen og anden person deltager. I tilfælde af skilsmisse er det vigtigt at huske kontakt til begge forældre.

Følgende drøftes:

Hvordan skal samarbejdet med hjemmet være?

Hvem skal informeres? Klassen, teamet, klub/sfo, sundhedsplejerske, psykolog, familieafdeling.

Hvad forventer forældrene af skolen?

Hvilken hjælp kan vi tilbyde?

Hvad gør vi? - der lægges i fællesskab en plan for det videre forløb

Kontaktpersonen har en personlig samtale med eleven i rolige omgivelser, hvor barnet orienteres om samtalen med forældrene om det videre forløb. Det aftales om eleven skal være til stede ved eventuel information til klassen. I forbindelse med denne information kan øvrige børn stille spørgsmål, men dog kun efter aftale med barnet.

De nærmeste kammerater opfordres til at støtte eleven.

Opfølgning. Kontaktpersonen sørger for opfølgning gennem samtale med barnet og hjemmet. I den efterfølgende periode er det vigtigt at alle omkring eleven er opmærksomme på, hvordan barnet har det. Vær lydhør og giv barnet plads til at komme frem med sine følelser og tanker.

Følg gode råd om svære samtaler fra Kræftens bekæmpelses materiale om børn i sorg.

Ulykker i skoletiden

På ulykkesstedet gælder det om at holde børnene på afstand. Via mobiltelefon tilkaldes hjælp fra skolen til at få eleverne tilbage til skolen. En lærer/pædagog tager med den forulykkede/tilskadekomne. Den anden bliver hos klassen og følger børnene tilbage til skolen. Eleverne holdes på skolen. Klassens lærere, leder samt evt. psykolog bliver hos klassen. Kontoret kontakter og orienterer forældrene. Der sørges evt. for, at alle elever bliver hentet på skolen.

Næste dag samles lærerne til en kort orientering. Lærere, som er kendte i klasserne, går dertil og orienterer om hændelsesforløbet.

Litteraturliste:

Anneberg, Inger: Håbets labyrint. Når et barn får en livstruende sygdom

Dyregrov, Atle: Sorg og Omsorg i skolen Dyregrov, Atle: At tage afsked. Ritualer der hjælper barnet gennem sorgen. Edvardson, Gudrun: Børn i sorg, børn i krise.

Fredsted, Malene: Kan man dø - når man er ung?

Jacobsen, Anne: Kan man dø om natten? Når børn rammes af alvorlig sygdom

Jacobsen, Anne: Børn og sorg. Om børns reaktioner på tab og død

Møller, Erik: Sommer med Anemone Olesen, Peter: Min mor døde. Min far døde. 25 danskere fortæller om at miste en far eller en mor.

Ottesen, Doris: Børn og sorg - om forældretab i barndommen

Rem, Lene: Jeg hader dig far! ..... fordi du ikke er her.

Schwartz Hansen, Anni: Jeg savner dig. Om sorgarbejde blandt unge, der har mistet en far eller en mor.

Wenneberg, Signe: Kære far og mor. Skilsmissegenerationens voksne børn fortæller.

Undervisningsmateriale: Undervisningsmateriale fra Kræftens Bekæmpelse findes på PSC.